

**ЗВІТ**  
**ЗАВІДУВАЧА КАФЕДРИ ПОЛІТОЛОГІЇ**  
**ФІЛОСОФСЬКОГО ФАКУЛЬТЕТУ ХАРКІВСЬКОГО**  
**НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ імені В. Н. КАРАЗІНА**  
**ДОКТОРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОРА**  
**ФІСУНА ОЛЕКСАНДРА АНАТОЛІЙОВИЧА**  
**за 2019-2020 навчальний рік**

Кафедра політології філософського факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна має повний науково-педагогічний, кадровий та організаційний фундамент підготовки кадрів вищої кваліфікації: ліцензовану спеціальність «Політологія» (бакалаврат та магістратура), фаховий Вісник ХНУ серії «Питання політології» (отримав категорію Б у травні 2020 р.), аспірантуру та докторантуру з політичних наук. Штат кафедри на 2019/2020 навчальний рік було представлено 20 науково-педагогічними працівниками: з них 5 докторів наук, 15 кандидатів наук (5 кандидатів філософських і 10 – політичних наук).

Карантинні заходи, запроваджені Харківським національним університетом імені В.Н. Каразіна у зв'язку з пандемією коронавірусу (Наказ від 4.05.2020 за № 0202 - 1/158 «Про підсумковий семестровий контроль та атестацію у 2019-2020 н.р. в умовах карантину», Наказ ректора від 7.08.2020 за № 0202-1/260 «Про організацію освітнього процесу у 1 семестрі 2020/2021 н.р.») вплинули на особливості навчального процесу в навчальному 2019/2020 році. Так, викладацьким колективом кафедри опановані новітні технології в освітньому процесі для забезпечення навчального процесу у змішаних формах (аудиторно та дистанційно), тобто використовуються такі технології та платформи, як Google Meet, Zoom, Skype, Google Class, Google Classroom, Telegram, Viber, Facebook, LMS Moodle (проведення підсумкового екзаменаційного контролю), discord, Youtube Nearpod, Kahoot). Це також знайшло своє відбиття у змісті Робочих програм курсів, які були адаптовані для змішаної форми навчання.

### **Навчально-методична робота**

Навчально-методична діяльність професорсько-викладацького складу кафедри політології науки полягала у реформуванні змісту освітніх програм, навчальних планів, організації навчального процесу в межах спеціальності 052 «Політологія» для студентів спеціальності «Політологія» на соціологічному факультеті, політологічних дисциплін для інших факультетів відповідно до Закону України «Про вищу освіту» з урахуванням європейських та світових освітніх стандартів», «Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна», «Положення про систему забезпечення якості вищої освіти (систему внутрішнього забезпечення якості) Харківського національного університету імені В. Н.

Каразіна», з урахуванням досвіду організації викладання політологічних дисциплін у провідних дослідницьких університетах США, Канади та ЄС.

У 2019-2020 навчальному році навчальний процес студентів спеціальності 052 «Політологія» відбувався у межах нових освітніх програм **«Політичні технології та аналіз політики»** (бакалаврській рівень) та **«Глобальні студії та аналіз політики»** (магістерській рівень), які у 2018/2019 році за результатами стажування за Програмою імені Фулбрайта для науковців у США у 2017/2018 рр. (м. Вашингтон) **вперше в Україні** були розроблені та впроваджені в навчальний процес. Програми відкриті з урахуванням та опрацюванням досвіду розробки, акредитації та функціонування відповідних бакалаврських та магістерських програм з політології у провідних дослідницьких університетах м. Вашингтон (George Washington University, George Mason University, Georgetown University, American University) (відповідно до проекту 2.6 «Практична складова освітнього процесу» за напрямом II Стратегії розвитку університету «Освітня діяльність у 2025 році»). Згідно з цими освітніми програмами було розроблено нові нормативні та запропоновано вибіркові курси й загалом оновлено зміст навчальних дисциплін із урахуванням переліку і змісту загальних та професійних компетентностей. Відповідно, удосконалено навчально-методичне забезпечення курсів, зокрема розроблено та оновлено навчальні та робочі програми з політологічних дисциплін.

На кафедрі працює методичний та науково-практичний семінари.

- проведено 1 методичний семінар кафедри («Обговорення відкритих занять доцентів Баталова О.А, Целуйко М.Є., Целуйко В.О.). Через карантинні заходи не вдалося виконати всі заплановані методичні заходи.

### **Науково-дослідна робота**

Науковий напрямок досліджень кафедри спрямовується згідно з науково-дослідною темою **«Розвиток політичної системи України в порівняльній та глобальній перспективі»** (№ держ. реєстрації 0119U102298). Зміст цієї теми дозволяє розробляти широкий спектр політологічних питань, що знайшло своє відбиття у наукових публікаціях та наукових заходах кафедри.

Так, у 2019/2020 навчальному році наукова робота здійснювалась у таких напрямках:

- організаційне забезпечення підготовки та видання статей викладачів, аспірантів та докторантів кафедри в українських та закордонних наукових фахових журналах з політичних наук та провідних наукових видавництвах. Так, викладачами, аспірантами та студентами кафедри опубліковано у першому півріччі 2019/20 н.р. 13 статей (з них 7 – зарубіжних).

Серед зарубіжних публікацій:

- розділ у монографії проф. О.А. Фісуна та ст. викл. А.О. Авксентьева *Kharkiv's Patronal Politics: Pro-Maidan vs Anti-Maidan Rivalry and Competing Power Pyramids // Ukraine and Its Regions: Societal Trends and*

*Policy Implications*. Ryhor Nizhnikau and Arkady Moshes (eds.). Helsinki: Finnish Institute of International Affairs, 2020, pp. 57-69.

- розділ у монографії доц. Ю.М. Біденко “(De)Structuring of the Civil Society in the Political Process in Ukraine and Belarus.” Chapter 2 in Smith, D.H., Moldavanova, A.V. & Krasynska, S. (Eds.) *The Nonprofit Sector in Eastern Europe, Russia and Central Asia: Civil Society Advances and Challenges*. Leiden, Netherlands, and Boston, MA: Brill Publishers. 2018. P.29-55 (DOI: [https://doi.org/10.1163/9789004380622\\_002](https://doi.org/10.1163/9789004380622_002));

У цьому навчальному році опубліковано монографії:

- Вінникова Н.А. *Парадокси політичних рішень в епоху постдемократії*. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 424 с.
- Комарова Т.Г. (у співавт. з Штанько В.І., Тихоновою Л.А.) *Глобальні виклики в цифрову епоху: вектори філософського осмислення*. Харків: ХНУРЕ, 2019. 184 с.

Доцент Ю.М. Біденко була співавторкою аналітичних доповідей:

- *Gaps and Overlaps: Navigating through contested German-Russian-Ukrainian narratives* / Albers G., Akopov S., Bidenko Yu., Chiniris E. Berlin: Inmedio peace consult, 2020. 52p.
- *The Link between Decentralization and EU Integration* / Sergiy Solodkyu, Tetiana Levoniuk, Viktoria Balasanyan, Maria Dzupyn, Oleksandra Kalashnikova, Yevheniia Kozun, Viktor Bobyrenko, Yuliya Bidenko. Kyiv-Berlin: New Europe Center (Ukraine) and Centre for East European and International Studies (ZOiS, Germany). 30p.

Щодо дисертаційних досліджень:

- рекомендовано до захисту дисертаційне дослідження здобувача С.В. Валесяна «Історичний капіталізм та сучасний світовий порядок: політологічний вимір» на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук за спеціальністю 23.00.02 – політичні інститути та процеси;
- рекомендовано до захисту дисертаційне дослідження доцента Н.А. Вінникової Н.А. «Політичні рішення в контексті сучасних пост демократичних трансформацій» на здобуття наукового ступеня доктора політичних за спеціальністю 23.00.02 – політичні інститути та процеси;
- рекомендовано до захисту дисертаційне дослідження доцента Комарової Т.Г. «Трансформація влади в інформаційну епоху» на здобуття наукового ступеня доктора політичних за спеціальністю 23.00.01 – теорія та історія політичної науки.

Щодо фахових видань:

за 2019/20 навчальний рік силами редакційної колегії Вісника ХНУ імені В.Н. Каразіна серія «Питання політології» видано 35, 36, 37 випуски, готується до друку випуск 38. Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна серія «Питання політології» підтвердив свою фаховість та отримав категорію «Б» (наказ МОН від 14.05.2020 р.), що посилює науковий потенціал та сприятиме подальшій інтеграції його у світовий науковий простір, у т.ч.

просуванню до наукометричних баз Scopus та/або Web of Science Core Collection (категорія «А»).

Одним із пріоритетних напрямків роботи кафедри є організація стажувань та наукових досліджень співробітників у провідних наукових центрах і дослідницьких університетах світу та участь у міжнародних політологічних заходах (відповідно до проекту 1.1. «Підвищення конкурентної здатності університетської науки у світовому академічному просторі») за напрямом І Стратегії розвитку університету «Університетська наука у 2025 році», у т.ч. у 2019/2020 н.р.:

- наукове стажування проф. О.А. Фісуна в Інституті перспективних досліджень Польської Академії наук (1.10.2019 – 31.07.2020);
- стажування доц. Ю.М. Біденко: 1) Курс з інтерактивних методик викладання курсу «Демократія: від теорії до практики», обсяг 46 годин. Сертифікати CE-00203 від 20.02.2020 та CE-00225 від 3.09.2020 року, видані Міжнародною фундацією виборчих систем (IFES), (05.08-03.09.2020, 16-20.02.2020 – м. Київ); 2) Міжнародний літній інститут з громадянських студій, Католицький університет Ейштет-Інгольштадт (Німеччина), Університет Тафтс, Університет Меріленд (США), Херршинг, Німеччина; 3) Літня Школа Resilience League Ukraine – 2019, Міністерство молоді та спорту України, Освітня Асамблея України, (25-27.08.2019 – м. Київ);
- організація кафедрою як опорною, 25-26.11.2019 р. (м.Харків) міжнародної конференції «Роль фінансів на виборах та в політиці в Україні». За участю іноземних учасників – міжнар. експертів (ОБСЄ/БДПП; Ноттінгемський ун-т). У ній взяли участь викладачі, аспіранти кафедри та студенти (у ролі організатора, модератора секції та, доповідача виступила Ю.М. Біденко).
- викладачі кафедри брали активну участь у міжнародних конференціях, форумах, зустрічах-дискусіях. Наприклад, доц. Ю.М. Біденко взяла участь у роботі Міжнародного семінару Aspen Institute Kyiv «Цінності та лідерство у ХХІ сторіччі» (18-22.09.2019), Публічного форуму «Конституційний процес в Україні: відкритий діалог з громадянами», Центр політико-правових реформ, National Democratic Institute, Харків, Україна (10.02.2020); у II Харківському міжнар. безпековому форумі «Боротьба за людей в умовах гібридної війни» (28-29.11.2019) (Konrad Adenauer Stiftung Ukraine, Інформаційний Центр «Майдан-Моніторинг»), VIII Форуму організаційного розвитку громадянського суспільства України (5.12.2019 – Київ). ІСАР Єднання, ПРООН в Україні; Міжнародному круглому столі «Діалог та громадянське суспільство: міжнародне співробітництво в Східній Європі» (7.12.2019) The Aspen Institute (м. Київ);

Крім того, доцент Ю.М. Біденко була тренеркою проекту «Школа нових лідерів» для громадських та політичних активістів Харківського регіону, Асоціація приватних роботодавців, за підтримки National

Endowment for Democracy (Харків, 30.09-30.10.2019); лекторкою та модератором проекту «Eurobus» в містах Полтава та Харків, ГО «Буковинська агенція регіонального розвитку» за підтримки GIZ (8-10.10.2019), проекту «Нова Україна» для громадських лідерів Харківської та Полтавської областей, Європейський фонд підтримки демократії (Харків, 6.06-20.09.2019), модератором секції молодіжної політики на II Форумі мереж Європейського Союзу в Україні, Представництво ЄС в Україні (Одеса, 3-4.10.2019);

- Ст. викладач А.О. Авксентьев взяв участь у Тренінгу у рамках проекту «Просування демократичного голосування у Східній Україні», що підтриманий Національним фондом на підтримку демократії (NED) «Політичні маніпуляції: ідентифікуємо, аналізуємо, нейтралізуємо» (Аналітичний центр «Обсерваторія демократії» у партнерстві з кафедрою політології (Харків, 12.12.2019 р.);
- доцент О.А. Баталов виступив з доповіддю «Британська імперія і Росія / СРСР: типологізація імперій» на Міжнар. науковій конференції «Ірландія, Україна та імперії: залежність, конфлікт, пам'ять» (Київ, 15-17.11.2019 р.)
- доц. Вінникова Н.А. виступила на семінарі «Культурні права і безпека в епоху глобалізації» в рамках програми «Horizon Europe Weeks» (Польща, Краків, Ягелонський ун-т). 9-13.03.2020;
- проф. М.В. Шаповаленко, доценти І.В. Работягова та Ю.М. Біденко взяли участь в організації та проведенні Презентації дослідження «Радар безпеки 2019» Фонду імені Фрідріха Еберта (Харків, 31.10.2019);

Особлива увага приділяється творенню умов для залучення студентів до наукової роботи, керівництво студентами, які беруть участь у наукових конференціях, семінарах, олімпіадах, конкурсах тощо. Так, у 2019/20 н.р. студентами спеціальності «Політологія» опубліковано наукові статті у Віснику ХНУ імені В.Н. Каразіна: Зерницький Р.В. «Основні проблеми, які унеможливили транспарентність публічного фінансування політичних партій України в 2016 р. – першій половині 2019 р.» (вип. 36); Савон В.В. «Брекзінт як прояв кризи ліберальної демократії у Сполученому Королівстві» (вип.35); Савон В.В., Гринь І.О. «Просторово-електоральний аналіз парламентських виборів 2019 року в республіці Молдова» (вип.36), Tymchyshyn V. «Total Inclusion in Democracy as a Problem of Political Development» (вип. 35); Tymchyshyn V. «Totalitarian Threats of the Digital Age» (вип.37).

Проведено 2 науково-практичних семінари з питаннями: «Теоретичне повідомлення доц. Вінникової Н.А. «Парадокси політичного рішення в епоху постдемократії»; «Теоретичне повідомлення асп. Попкова Д.О. «Теоретико-методологічні засади визначення розколотого суспільства».

### **Організаційна та навчально-виховна робота**

Важливою складовою розвитку кафедри у 2019/2020 навчальному році була її популяризація, що забезпечувалось організацією роботи з постійного оновлення сайту кафедри, активації її діяльності у соціальних мережах через

просування сторінки кафедри у соціальних мережах Facebook та Instagram та постійне оновлення змісту профілів викладачів кафедри у ORCID ID, Google Академія, ResearchGate. Зокрема у 2019/2020 навчальному році було реалізовано таке:

- розроблена стратегія для просування бренду «Karazin Political Science», у т.ч. через регулярне оновлення facebook-сторінки «Кафедра політології ХНУ Каразіна - Political Science / Karazin University», facebook-групи «Political Science@Karazin Kharkiv University» та instagram-акаунту «Karazin Political Science» (відповідно до проекту 2.1. «Абітурієнт Каразінського» за напрямом II Стратегії розвитку університету «Освітня діяльність у 2025 році»);
- висвітлено результати наукової та науково-дослідної діяльності, кафедральних подій на сайтах факультету і університету (відповідно до проекту 1.6. «Ефективна аспірантура та докторантура» за напрямом I Стратегії розвитку університету «Університетська наука у 2025 році»);
- забезпечено реалізацію договорів з роботодавцями для проходження практики та стажування студентів, у т.ч. з департаментом масових комунікацій Управління внутрішньої політики ХАДО (дог. № 0202Д від 01.10 2015р.) та департаментом економіки і міжнародних відносин ХАДО (дог. № 0202K035 від 01.10.2015р. (відповідно до проекту 2.6 «Практична складова освітнього процесу» за напрямом II Стратегії розвитку університету «Освітня діяльність у 2025 році»).
- На базі та у в співпраці з кафедрою функціонує Громадська організація «Асоціація політологів Слобожанщини» та дослідницький аналітичний центр «Обсерваторія демократії», які просувають політологічну освіту у регіоні, працюють зі стейкхолдерами та майбутніми абітурієнтами, виступають майданчиком для удосконалення практичних навичок студентами-політологами.

Звіт затверджено на засіданні кафедри від 7 вересня 2020 р., протокол № 1.

Зав. кафедри політології  
філософського факультету, проф.

Олександр ФІСУН